

Dr. Erkan BULGAN

Kahramanmaraş Vali Yardımcısı

AB ve Düşünce Özgürlüğü

Avrupa Birliği (AB) yolculuğu yarım yüzyılı aşkındır ülke gündemimizin en öncelikli maddelerinden birini işgal etmektedir. Kimilerince “ince uzun bir yolda ve inişli çıkışlı bir süreçte” devam eden bu ucu açık (open-ended) yolculuğun ne zaman/nasıl biteceğini şimdiden öngörmek de pek mümkün görünmemektedir. Ancak yadsınamaz bir gerçeklik olarak denebilir ki AB-Türkiye ilişkileri tüm uluslararası ilişkilerde olduğu gibi kazan/kazan ilkesi üzerinde ilerleyen bir süreçtir.

Ülkemiz, o zamanki adı Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) olan Birliğe ilk müracaatını 1959 yılında yapmıştır. 40 yıl sonra 1999 yılında “aday ülke” statüsünü kazanmıştır. 2005 yılında ise “tam üyelik” müzakereleri başlamıştır. Tam üyelik sürecinde müzakere fasılları 35 başlık altında toplanmış olup bunlardan 14’ü müzakerelere açılmış, müzakereye açılanlardan 1’i ise geçici olarak kapatılmıştır. Burada şu husus unutulmamalıdır, müzakereden kasıt AB müktesebatının içeriği olmayıp, sadece uygulama takvimidir.

Her ne kadar çeşitli olumsuzluklar dile getirilse de AB ile müzakere masasına oturan ülkelerden hiçbiri tam üye olmadan masadan kalkmamıştır. O nedenledir ki süreçte gerek AB ülke vatandaşlarında gerekse ülkemiz vatandaşlarında bulunan karşılıklı önyargıların izale edilmesi büyük önem taşımaktadır. Buradaki sorumluluğu tek başına merkezi yönetime yüklemenin adil olmayacağı kanaatindeyim. Başta sivil toplum kuruluşlarımız olmak üzere, iş çevrelerimizin, medyamızın ve yerel yönetimlerimizin de çabaları, katkıları, işbirliği arayışları ve motivasyonu büyük önem arz etmektedir.

1993 yılında yapılan Kopenhag Zirvesinde, aday ülkelerin tam üyeliğe kabul edilmeden önce yerine getirmesi gereken kriterler 3 başlık altında toplanmıştır:¹

- **Siyasi Kriterler:** Demokrasi, hukukun üstünlüğü, insan hakları, azınlıklara saygı gösterilmesi ve azınlıkların korunmasını garanti eden kurumların varlığı,
- **Ekonomik Kriterler:** İşleyen bir pazar ekonomisinin varlığı-

Zamanın ruhu ve AB üyelik

süreci bizleri her zamankinden daha tahammüllü, hoşgörülü ve anlayışlı olmaya davet etmektedir.

nın yanı sıra Birlik içindeki piyasa güçleri ve rekabet baskısına karşı koyma kapasitesine sahip olunması,

- **Topluluk Müktesebatına Uyum Kriterleri:** Siyasi, ekonomik ve parasal birliğin amaçlarına uyma dâhil olmak üzere, üyelik yükümlülüklerini üstlenme kabiliyetine sahip olunması ve bunların yeterli hukuki ve idari yapılar vasıtasıyla uygulamaya geçirilmesidir.

AB en büyük ekonomik ve ticaret ortağımızdır. Dış ticaretimizin yaklaşık % 40’ı AB ülkeleri ile yapılmakta ve ülkemize gelen doğrudan yabancı yatırımın yaklaşık % 80’i AB kaynaklı olarak gerçekleşmektedir. Bu nedenledir ki AB’ye tam üyeliğin her iki taraf için de olumlu yansımaları

¹ Murat Ercan “Türkiye –Avrupa Birliği ilişkilerinin Siyasi Yönü ve bugünkü Mevcut Durum” <http://www.universite-toplum.org/text.php?id=342>

olacaktır. Türkiye'nin AB'ye katılımı sahip olduğu doğal kaynaklar, stratejik konumu ve nitelikli işgücü sayesinde AB'nin küresel ekonomik, siyasi ve askeri güç olma niteliğini pekiştirecek iken; Türkiye'nin ise ileri demokrasi ve insan hakları standartlarına kavuşması, ekonomik refahın/rekabetin artması ve medeniyetler ittifakı projesiyle dünya barışına katkıda bulunması gibi kazanımları olacaktır.

AB tarafından ülkemize sağlanan Katılım Öncesi Mali Yardım (IPA) kapsamında 2002-2012 yılları arasında sivil toplum kuruluşlarına destek verilmesinden, istihdam projelerine kadar birçok alanda toplam 59 hibe programı uygulamaya geçirilmiştir. Bu hibe programları kapsamında farklı kuruluşlar tarafından (STK, Yerel Yönetimler, KOBİ'ler, Üniversiteler vb. gibi) sunulan 3.093 adet projeye toplam 386.667.961 avro finansman desteği sağlanmıştır.

Öte yandan AB üyelik süreci birçok yönden günlük hayatımızı etkileyen düzenlemeleri de beraberinde getirmektedir. Bunların bazıları aşağıdaki şekilde sıralanabilmektedir:

- Tüketicilerin adil olmayan sözleşmelere karşı korunması ve tüketiciye fikrini değiştirme hakkının tanınması,
- Temel gıda maddelerinin (Et, süt, ekmek, su vs. gibi) belli standartlara sahip olması,
- Toplu taşıma araçlarına kayıt cihazı ve hız sınırlayıcı aparatlar konulması,
- İşyerlerinin devri halinde işçi haklarının korunması,
- Engelliler için elverişlilik imkânlarının sağlanması,

- Gençlere AB ülkelerinde eğitim fırsatı sağlanması,
- Sağlıklı bir çevre ve güvenli yapılaşmaya sahip olunması,
- Serbest dolaşım ve siyasi hakların kullanılması,
- Düşünce özgürlüğü önündeki engellerin kaldırılmasıdır.

Bu maktele öncelikle AB'nin tarihçesi ve misyonuna değinilecek, ardından da AB'nin kurumlarına özet olarak değinilecektir. Son olarak da "AB ve Düşünce Özgürlüğü" başlığı altında AB'de düşünce özgürlüğünün hukuki dayanağı ve bunun ülkemize olan yansımaları irdelenecektir.

AB'nin Tarihçesi ve Misyonu

Avrupa'nın tek bir çatı altında birleşmesi siyasilerden önce felsefecilerin ve sosyologların ilgi alanına girmiştir. Örneğin, İngiliz yazar Victor Hugo (1802-1885) ideallerinden hareketle yaşadığı çağdan "Avrupa Birleşik Devletleri'nin" kuruluşunu hayal etmişti. Ancak gerek dini, gerek ekonomik, gerekse siyasi çatışmalar ve bunların yol açtığı savaşlar (Fransız İhtilali, I. Dünya ve II. Dünya Savaşları) bu hayalin gerçekleşmesini 20. Yüzyılın ikinci yarısına kadar sarkıtmıştı. Savaşların yarattığı korkunç maddi ve manevi yıkıntıları gören siyaset ve devlet adamları bir daha bu tür olayların yaşanmaması için arayışa başlamış ve Fransa Dışişleri Bakanı Robert Schuman ve Planlama Teşkilatı Başkanı Jean Monnet tarafından AB'yi doğuran fikirler ilk olarak 9 Mayıs 1950'de halka açıklanmıştır.²

Bunun ardından savaşın hammadde-leri olan kömür ve çelik üretiminin tek bir otorite tarafından yürütülerek barış araçlarına dönüştürülmesi amacıyla 6 devletin katılımıyla (Bel-

çika, Hollanda, Lüksemburg, İtalya, Almanya, Fransa) 1951'de Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu kurulmuştur. 1957'de AET, 1993'te AB adını alan bu sui-generis (kendine özgü) kuruluş, 1991 yılında Sovyetler Birliği'nin yıkılması ve Doğu Bloku olan ülkelerin de Birliğe katılmaya başlamaları sonucu üye sayısını 28'e yükseltmiş bulunmaktadır.

AB'nin içe dönük temel misyonu, üye devletler arasında barışı, istikrarı, işbirliğini ve dayanışmayı sağlamaktır. Bu misyonu gerçekleştirmek üzere ortak mekanizmalar kurulmuş ve yürürlüğe konulan mevzuatla da bu misyon sağlam bir altyapıya oturtulmaya çalışılmıştır. Dışa dönük temel misyonu ise dünyada insani değerleri desteklemek, adil gelir dağılımını sağlamak, sağlıklı bir çevreye sahip olmak ve farklılıklara saygı olarak özetlenebilmektedir. AB; demokrasi, hukukun üstünlüğü, temel insan hak ve özgürlükleri ile pazar ekonomisini benimseyen her Avrupa ülkesine açıklık politikasını izlemekte ve bu sayede Avrupa Kitası'nda huzur ve refahın yaygınlaşmasına ve kalıcı olmasına çalışmaktadır.

AB'nin diğer bütünleşme örneklerine kıyasla başarılı olmasının temelinde iki nedeni bulunmaktadır. Bunlardan birincisi güce dayalı bir bütünleşme yerine rızaya dayalı bir bütünleşmeyi esas alması, ikincisi ise hem Avrupa devletlerinin hem de Avrupa vatandaşlarının ortak çıkarlarını esas almasıdır. Bundan dolayıdır ki AB hukuku üye devletler ile vatandaşları üzerinde bağlayıcı bir etkiye sahip olmaktadır.

AB Konseyi (Avrupa Zirvesi)

Üye ülkelerin hükümet veya devlet başkanlarından oluşan AB'nin en üst siyasi kurumudur. Yılda dört kez

² <http://www.jeanmonnet.org.tr/sayfa.php?op=sayfayap&sid=3>

Beslenme ve barınma gibi düşünme de insanoğlunun en temel ve vazgeçilmez ihtiyaçlarından biridir.

O nedenledir ki devletin bu alanda düzenleme ve uygulama yaparken; kuşatıcı, adil, dengeli ve ölçülü olması büyük önem arz etmektedir.

Brüksel’de toplanmaktadır. Temel görevi AB’nin hedeflerini ve bu hedeflere yönelik izlenecek yöntemleri belirlemektir.

Bakanlar Konseyi

Üye ülkelerin ilgili bakanlıklarından oluşmaktadır. Konseyin başlıca görevi kanunları kabul etme, vergilendirme ve anlaşmaları imzalamaktır. Bir kararın kabulü için hem üye devletlerin hem de temsil ettikleri nüfusun değişen oranlarda çoğunluğu aranmaktadır.

Avrupa Parlamentosu

AB vatandaşlarını temsil eden ve üyelerinin 5 yılda bir genel seçimle seçildiği bir organdır. Üye ülkeler nüfusuna göre sandalye sayısına sahiptir. Parlamento üyeleri siyasi görüşlerine göre gruplar oluşturmaktadırlar (Muhafazakarlar, Demokratlar, Yeşiller, Liberaller vb. gibi) Parlamento genelde Strazburg’da toplanır. Avrupa Parlamentosu’nun AB bütçesinin kabulü, AB Komisyonu’nun denetimi ve Konseyle birlikte kanunların yapımı gibi işlevleri bulunmaktadır.

Avrupa Komisyonu

Temel görevi ulusal hükümetlerden bağımsız hareket ederek AB çı-

karlarını korumak olan Komisyon, AB’nin yürütme fonksiyonunu icra etmektedir. Komisyon üyeleri, üye devletler tarafından 5 yıllık bir süre için atanırlar. En önemli görevleri ise yeni yasa girişiminde bulunma AB mevzuatının üye ülkelerde uygulanmasını sağlamaktır. Komisyon antlaşmaların ihlali durumunda ilgili ülkeyi Adalet Divanı’na götürebilmektedir.

Adalet Divanı

Merkezi Lüksemburg’da olup, her bir AB ülkesinden bir hâkim ve bunlara yardımcı olan 8 savcıdan oluşmaktadır. Mahkeme, AB hukukunun doğru uygulanması ve yorumlanmasını sağlamaktadır.

Merkez Bankası

Merkezi Frankfurt olup, AB’nin para politikalarının yürütülmesinden ve fiyat istikrarının sağlanmasından sorumludur.

Sayıştay

Merkezi Lüksemburg olup, AB’nin gelir ve giderlerinin usule uygun yapılmasını ve AB bütçesinin etkin bir şekilde yürütülmesini denetlemektedir.

Ombudsman

AB kurumları ile ilgili AB vatandaşları tarafından yapılan şikâyetleri soruşturmaktadır. Avrupa Parlamentosu tarafından 5 yıllığına seçilmektedir. Merkezi Strazburg’dur.

Diğer Organlar

Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi, Bölgeler Komitesi, Avrupa Yatırım Bankası, AB Ajansları gibi kurum ve kuruluşlar daha çok yardımcı ve tamamlayıcı ve teknik fonksiyonlar icra etmektedirler.

Avrupa Birliği’nde Düşünce Özgürlüğü ve Ülkemize Yansımaları

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi’nin 19. Mad-

desinde “Herkesin kanaat ve ifade özgürlüğüne hakkı vardır; bu hak, müdahale olmaksızın kanaat taşıma ve herhangi bir yoldan ve ülke sınırlarını gözetmeksizin bilgi ve fikirlerle ulaşmaya çalışma, onları edinme ve yayma serbestliğini de kapsar” denilmektedir.

Avrupa Konseyi Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin (AİHS) 10. maddesinde ifade özgürlüğü ile ilgili olarak “Herkes ifade özgürlüğü hakkına sahiptir. Bu hak, kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin, kanaat özgürlüğünü ve haber ve görüş alma ve de verme özgürlüğünü de kapsar. Görev ve sorumluluklar da yükleyen bu özgürlüklerin kullanılması, yasayla öngörülen ve demokratik bir toplumda ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu güvenliğinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın, başkalarının şöhret ve haklarının korunması, gizli bilgilerin yayılmasının önlenmesi veya yargı erkinin yetki ve tarafsızlığının güvence altına alınması için gerekli olan bazı formaliteler, koşullar, sınırlamalar veya yaptırımlara tabi tutulabilir” denilmektedir.

AB Antlaşması’nın 2. maddesi “Birlik, insan onuruna saygı, özgürlük, demokrasi, eşitlik, hukukun üstünlüğü ve azınlıklara mensup kişilerin hakları da dâhil olmak üzere insan haklarına saygı değerler üzerine kuruludur. Bu değerler, çoğulculuk, ayrımcılık yapmama, hoşgörü, adalet, dayanışma ve kadın-erkek eşitliğinin hakim olduğu bir toplumda üye devletler için ortaktır.” şeklindedir.

Avrupa Birliği Temel Hakları Şartı’nın “Özgürlükler” bölümünün 6,7,8 ve 11. maddelerinde ise “Herkes özgürlük ve güvenlik hakkına sahiptir. Herkes, özel hayatına...

ve haberleşme özgürlüğüne saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Herkes, kendisini ilgilendiren kişisel verilerin korunması hakkına sahiptir. Bu veriler, adil bir şekilde, belirli amaçlar için ve ilgili kişinin rızasına veya yasa ile öngörülmuş diğer meşru bir temele dayanarak tutulur. Herkes, kendi hakkında toplanmış verilere erişme ve bunları düzelttirme hakkına sahiptir. Bu kuralara uyulması, bağımsız bir makam tarafından denetlenir. Herkes, ifade özgürlüğüne sahiptir. Bu hak, kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları dikkate alınmaksızın, görüş sahibi olma ve fikir ve bilgilere erişim ve yayma serbestisini içerir.” ibareleri bulunmaktadır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de vermiş olduğu çeşitli kararlarda düşünce özgürlüğünü demokratik devletlerin temel dayanaklarından biri olarak görmekte ve bu özgürlüğün sadece olağan karşılanan fikirler için geçerli olmadığını aksine devletin ve toplumun yapısına ters gelen aykırı ve rahatsız edici fikirler için de geçerli olduğunu belirtmektedir. Bunu da demokratik toplumun gereklerinden biri olan çoğulculuk ve hoşgörü ilkelerine dayandırmaktadır. Bununla birlikte düşünce özgürlüğünün sınırsız olmadığı yine aynı mahkemenin çeşitli kararlarında dile getirilmiştir. AİHM; şiddeti tahrik eden, kin ve nefret söylemi içeren, demokratik kuralları ret eden ve de ırkçılığı teşvik eden fikirler düşünce özgürlüğü kapsamında değerlendirilmemektedir. Ancak bu tür kısıtlamalar getirilirken de kanunilik ve ölçülülük kriterlerine vurguda bulunmaktadır.

Gerek AİHS hükümleri gerek AİHM içtihatları Avrupa ülkeleri, dolayısıyla AB için bir norm ve standart oluş-

turmaktadır. Nitekim Anayasamızın 90. maddesi uyarınca AİHS hükümleri ve AİHM içtihatları, düşünce özgürlüğünün uygulamasında ve yorumlanmasında idareye ve yargıya yol gösterici mahiyet taşımaktadırlar. Aksi durum ülkemiz aleyhine tazminat davalarının açılmasına sebebiyet vermekle birlikte, hem ülkemizin uluslararası itibarı hem de ekonomik dengeleri açısından olumsuzluklara yol açabilmektedir.

AB'nin çeşitli belgelerinde yayınlanan ve ülkemizde düşünce ve ifade özgürlüğü ile ilgili sorunlar başlığı altında dile getirilen hususlar ana başlıklar olarak şunlardır:³

- İfade özgürlüğü ile ilgili hukuki ve anayasal güvencelerin AİHS'nin 10. maddesi ile uyumlu hale getirilmesi,
- Şiddet yanlısı olmayan görüşlerin dile getirilmesinin terör propagandası kapsamında değerlendirilmek suretiyle soruşturmaya konu olması,
- Düşünce, vicdan ve din özgürlüğünden tam olarak yararlanılamaması,
- Barışçıl toplantı yapma ve dernek kurma özgürlüğüne ilişkin hukuki ve anayasal güvencelerin güçlendirilmemesi,
- Sivil toplum örgütlerinin konferans düzenleme, broşür dağıtma gibi etkinliklerinin resmi izne tabi olması.

2001 yılından itibaren başlayan Anayasal ve yasal uyum/reform paketleriyle yukarıda belirtilen talepler karşılanmaya çalışılmıştır. Bu maksatları gerçekleştirmeye matuf olarak başta Anayasa olmak üzere, Türk Ceza Kanunu'nda, Terörle Mücade-

le Kanunu'nda, Basın Kanunu'nda, Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkındaki Kanun'da gerekli değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliklerin uygulamaya yansımaları için Adalet Bakanlığı'nca seminerler gerçekleştirilmiştir. Ayrıca “ombudsmanlık” ve “arabuluculuk” sistemi de yönetim ve yargı sistemimize dâhil edilmiş bulunmaktadır. Temel hak ve özgürlükler alanında vatandaşlar için Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru hakkının tanınması da bu alandaki en önemli reformlardan birisi olmuştur. Türkiye'de AB sürecinde yapılan reformlar ile düşünce özgürlüğünün önündeki engelleri kaldırma adına yapılan bu tür düzenlemeler AB 2013 İlerleme Raporunda da olumlu olarak değerlendirilmiştir.

Sonuç

Türkiye, coğrafi olarak bir parçası bulunduğu ve yüzyıllar boyunca önemli bir kısmına hükmettiği ve şu anda da milyonlarca vatandaşının içerisinde yaşadığı AB'ye tam üyeliği hususunu; uluslararası ilişkilerin genel kuralı olarak sadece ekonomik ve diplomatik çıkarları için değil, aynı zamanda bir medeniyetler ittifakı projesi ve çağdaş dünyayla bütünleşme çalışması olarak da değerlendirmektedir. Bu nedenledir ki bu anlayışın somut örneği olarak “Kopenhag Kriterleri olmazsa, Ankara kriterleri olarak yola devam ederiz” beyanı siyasilerimizden sıkça duyulmaktadır.

AB'nin en temel şartlarından biri de aday ülkelerin demokratik bir yapıya ve insan haklarına saygılı bir anlayışa sahip olmalarıdır. Çünkü sıkça ifade edildiği üzere AB, aynı zamanda bir değerler birliğidir. Elbette ki her devletin sosyo-kültürel

³ AB Bakanlığı, Avrupa Birliği Sürecinde Yargı ve Temel Haklar Faslı, Şubat 2013, s.89

anlayışından veyahut da tarihi tecrübesinden kaynaklanan farklı yorumları olmakla birlikte, uluslararası birçok belgede yer almış bulunan temel insan haklarından biri olan düşünce özgürlüğünün en üst seviyede korunması evrensel bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Düşünce özgürlüğü, ulusal en üst yazılı norm olarak Anayasamızın 25. ve 26. maddelerinde düzenlenmiş bulunmaktadır. Bu maddelere göre "Herkes, düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir. Her ne sebep ve amaçla olursa olsun kimse, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; düşünce kanaatleri sebebiyle kınanamaz ve suçlanamaz. Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklamaya ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyetlerin kullanılması; millî güvenlik, kamu düzeni, kamu güvenliği, Cumhuriyetin temel nitelikleri ve Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün korunması, suçların önlenmesi, suçluların cezalandırılması, Devlet sırrı olarak usulünce belirtilmiş bilgilerin açıklanmaması, başkalarının şöhret veya haklarının, özel ve aile hayatlarının yahut kanunun öngördüğü meslek sırlarının korunması veya yargılama görevinin gereğine uygun olarak yerine getirilmesi amaçlarıyla sınırlandırılabilir". Anayasamızın 13. maddesinde ise "Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlandırılabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum dü-

zeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz." denilmektedir.

Bu metinlerden de anlaşılacağı üzere asıl olan herkesin düşünce ve düşünceyi yayma özgürlüğüne sahip olmasıdır. Hiçbir hürriyet sınırsız olmadığı gibi bu hürriyet de sınırsız değildir. Ancak bu hürriyete getirilecek sınırlamalarda şu hususların varlığı aranacaktır:

- Kısıtlamaların haklı sebeplere dayanması,
- Kısıtlamaların hakkın özüne zarar vermemesi,
- Kısıtlamaların ölçülü olması,
- Kısıtlamaların idari işlemlerle değil ancak ve ancak kanunla yapılabilmesidir.

Nitekim Anayasa Mahkememiz de 02.04.2014 tarihli Twitter ile ilgili bireysel başvuru hakkında verdiği kararda bu ilkelere atıfta bulunmak ve sosyal medyayı da düşünce özgürlüğünün etkili bir enstrümanı görmek suretiyle konulan yasaklamayı kaldırma kararını oybirliği ile vermiştir.

Reform ihtiyacı devam etmekle beraber ulusal mevzuatımızın düşünce özgürlüğü yönünden temel hususlarda yukarıda belirtilen uluslararası mevzuatla uyumluluk arz ettiği söylenebilir. Ancak yadsınamaz bir gerçeklik olarak ifade etmek gerekirse, bu konuda yazılı metinlerin önemi inkâr edilmemekle birlikte uygulamanın daha ön planda olduğu muhakkaktır. Hukukta metinlerin dar ve geniş yorumlanması olgusu bulunmaktadır. Kanaatimizce dü-

şünce özgürlüğü hususu geniş yorumlanması gereken konuların başında gelmelidir. Çünkü yasakların çoğu zaman yasaklanan şeye karşı daha fazla ilgi doğurduğu sosyolojik bir gerçekliktir. Aslında şiddete başvurmadağı sürece; baskılanan, sindirilen, açığa vurulamayan ve bu nedenle de ötelenen düşüncelerin oluşturduğu birikim, nerede, ne zaman ve nasıl patlayacağı kestirilemeyen bir sosyal harekete dönüşme potansiyelini de içerisinde barındırmaktadır. 2013 Haziran ayında yaşadığımız Gezi Olaylarını da bu tür patlamalardan biri olarak değerlendirmek mümkündür.

Aslında zamanın ruhu ve AB üyelik süreci bizleri her zamankinden daha tahammüllü, hoşgörülü ve anlayışlı olmaya davet etmektedir. O nedenledir ki bugün aykırı görülebilen birçok fikir ve düşünce belki bundan 10 yıl sonra normal karşılanabilecektir. Bunun geçmişe dönük tipik örneği ise Sn. Başbakanımızın okuduğu bir şiirden dolayı mahkûm olmasıdır. Sonuç olarak aynen beslenme ve barınma gibi düşünme de insanoğlunun en temel ve vazgeçilmez ihtiyaçlarından biridir. O nedenledir ki devletin bu alanda düzenleme ve uygulama yaparken; kuşatıcı, adil, dengeli ve ölçülü olması büyük önem arz etmektedir. Aksi durumun, hem devlet ve millet arasında kapanması kolay olmayan sosyal yaralara neden olabileceği hem de uluslararası kamuoyu yönünden devletimizin itibarına gölge düşüreceği hususları gözden uzak tutulmamalıdır.

KAYNAKLAR

AB Tam Üyeliğinin Türkiye Vatandaşlarına Sağlayacağı Faydalar, İktisadi Kalkınma Vakfı Yayınları, İstanbul-2005. / Avrupa Birliği Müzakere Sürecinde Yargı ve Temel Haklar Faslı, AB Bakanlığı, Ankara-2013. / Avrupa Birliği Nasıl Çalışır, Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu, 2013. / AB Nedir?, Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu, 2010.